

הסוגיא השמונה עשרה – כלים (נה ע"ב)

מוליכין ומביאין כלים מבית האומן וכו';

אמר רב פפא: בדיק לן רבא,

- (1) תנן – מוליכין ומביאין כלים מבית האומן, ואף על פי שאינן לצורך המועד.
- (2) ורמינהי: אין מביאין כלים מבית האומן, ואם חוששין להן, מפנין לחצר אחרת.
ושנינו ליה: לא קשיא – כאן בארבעה עשר, כאן בחולו של מועד.
- ואיבעית אימא: הא והא בחולו של מועד ולא קשיא – כאן במאמינו, כאן בשאינו מאמינו.
- (3) והתניא: מביאין כלים מבית האומן, כגון הכד מבית הכרד והזוג מבית הזגג, אבל לא צמר מבית הצבע ולא כלים מבית האומן. אם אין לו מה יאכל – נותנין לו שכרו ומניחו אצלו. אם אין מאמינו – מניחו בבית הסמוך לו. ואם חוששין שמא יגנבו – מביאין בצינעה לתוך ביתו.

תרצת מביאין, ומוליכין קשיא, דקתני: אין מביאין, וכל שכן דאין מוליכין!
 אלא מחוורתא כדשנין מעיקרא.

מסורת התלמוד

[א] אמר רב פפא בדיק לן רבא וכו' כל הסוגיא במועד קטן יג ע"א-ע"ב. (1) תנן מוליכין ומביאין כלים וכו' משנתנו. (2) אין מביאין כלים מבית האומן וכו' משנה מועד קטן ב ד.

רש"י

בדיק לן מנסה אותנו. לחצר אחרת אצל האומן, אבל לא יביאם לביתו שרחוק מבית האומן מפני הטורח. במאמינו לאומן שלא ימכרם, אין מביאין. לישנא אחרינא: מאמינו שלא יתבע שכרו פעם אחרת, והוא צריך לשכרו עכשיו. והתניא בניהותא. כגון כד מבית הכדר וכוס מבית הזגג שצריכין למועד. זגג עושה כלי זכוכית. אבל לא צמר שאין צורך המועד. ואם אינו מאמינו וכו' אלמא: שאני לן בין מאמינו לשאין מאמינו. תרצת מביאין דמתניתין ואין מביאין דמועד קטן, תרוייהו בחולו של מועד, ומתניתין דהכא, בשלא מאמינו, אבל מוליכין קשיא, דקתני מתניתין: מוליכין, והתם מאי אין מאמינו איכא? ובהדיא קתני: אין מביאין, וכל שכן דאין מוליכין. מעיקרא מתניתין בארבעה עשר, והדיא בחולו של מועד.

תקציר הסוגיא

סוגייתנו מופיעה כמעט מילה ומילה גם במועד קטן יג ע"א-יג ע"ב. היא עוסקת בסתירה לכאורה בין משנתנו, פסחים ד ז, לבין משנה מועד קטן ב ד ולבין ברייתא. לפי משנתנו מותר לקחת בחול המועד כלים לבית האומן וממנו אף אם אינם לצורך המועד. לפי משנה מועד קטן ב ד אין לעשות כן. הברייתא מבחינה בין כלים שמותר לקחתם לבית האומן לבין כלים שאסור. הפתרון לסתירה זו, המובא על ידי רב פפא כתשובה שהשיבו הוא וחבריו למבחן שערך להם רבא, הוא שניתן להביא את הכלים לבית האומן בערב הפסח, אבל לא בחול המועד.

ניתוחנו מתמקד בברייתא שיש בה סתירה פנימית שלא נידונה במשנה. מהניתוח עולה שהברייתא מורכבת משני מקורות: הראשון עוסק בערב הפסח והשני בחול המועד. המבחן שערך רבא לתלמידיו לא התייחס במקור הדברים לסתירה בין המשניות: התשובה לסתירה זו מובנת מאליה. רבא חן את תלמידיו בשתי שאלות נפרדות; האחת התייחסה במקור הדברים לסתירה בין משנה פסחים ד ז לבין הרישא של הברייתא, והשנייה, לסתירה שבין משנה מועד קטן ב ד לבין הסיפא של הברייתא. אולם עקב הדמיון ביניהן שולבו שתי הברייתות זו בזו, ובסופו של דבר גם הסוגיות, דבר שהוביל לתפיסה המוטעית שלפיה המבחן התייחס לסתירה בין המשניות.

פירוש

בדומה לסוגיא יב, 'תענית ציבור', נה ע"א, גם סוגיא זו מופיעה בשני מקומות בבבלי באופן כמעט זהה. בשני המקרים מדובר ברומיא בין שתי משניות ממקומות שונים. בסוגיא יב הסתירה היא בין משנת פסחים למשנת ברכות (ב ח). ובסוגייתנו ישנה סתירה בין משנתנו – העוסקת בהלכות ארבעה עשר בניסן – לבין משנת מועד קטן (ב ד), ובין סוגייתנו כאן לסוגיא שם בדף יג ע"א-ע"ב. י"נ אפשטיין קבע, מבלי להרחיב או להסביר, שמקור הסוגיא הוא במועד קטן.¹ קשה לשער מדוע הדבר היה פשוט כל כך בעיניו, שהרי הסוגיא מתאימה בשני המקומות. הבה נפתח בהשוואה בין הסוגיות במתכונתן הנוכחית:

סוגייתנו ²	סוגיית מועד קטן יג ע"א-ע"ב ³
מתני': מוליכין ומביאין כלים מבית האומן, ואף על פי שאינן לצורך המועד.	ואין מביאין כלים מבית האומן [אם חושש להן, מפנם לחצר אחרת].
אמ' רב פפא: בדיק לן רבא, תנן – מוליכין ומביאין כלים מבית האומן אף על פי שאינן לצורך המועד.	אמ' רב פפא: בדיק לן רבא, תני – אין מביאין כלים מבית האומן.
ורמינהי: אין מביאין כלים מבית האומן, ואם חושש להם, מפנן לחצר אחרת!	ורמינהי: מוליכין, מוביאין כלים מבית האומן, ואע"פ שאינן לצורך המועד!
ושנית ליה: לא קשיא – כאן בארבעה עשר, כאן בחולו שלמועד.	ואמרינן ליה: ⁴ כאן בארבעה עשר, כאן בחולו שלמועד.

1 ראו מה שכתב במבואות לספרות האמוראים, עמ' 15: "אבל הסידור האחרון של 'פסח ראשון' השתמש כבר הרבה בתלמודין של כמה מסכתות מן הבבלי, והעביר כמה מהם מענין לענין", והוא מביא רשימה של המקומות שבהם כך קורה, כולל סוגייתנו: "י"א. מועד קטן: נה ב: אר"פ בדיק לן וכו' – הכל מו"ק יג א" (שם, עמ' 20). וראו מה שכתב בנוגע למקבילה לסוגיא ג, 'מנהג, נ ע"ב-נא ע"ב, בעמ' 19, ומה שכתבתי על זה שם, בעמ' 117-121. לעדכן לאחר עימוד סופי

2 על פי כ"י וטיקן 125.

3 על פי כ"י קולומביה 893.

4 ראו מה שכתבתי על גירסא זו במאמרי 'מקומם של כתבי היד התימניים', עמ' עב-עג, ד"ה השינוי השלישי.

סוגייתנו

ואיבעית אימא: הא והא בחולו שלמועד ולא קשיא – כאן במאמינו וכאן בשאין מאמינו.

והא תניא: מביאין כלים מבית האומן, כגון כד מבית הכדר וכוס מבית הזגג, אבל לא צמר מבית הצבע ולא כלים מבית האומן. ואם אין לו מה יאכל – נותן לו שכרו ומניחן אצלו. ואם אינו מאמינו – מניחן בבית הסמוך לו. ואם מתיירא שמא יגנבו – מביאן בצינעה לתוך ביתו.

תרצת מביאין, מוליכין קשיא, וקא תאני: אין מביאין, וכל שכן דאין מוליכין.

אלא מחוורתא כדשנין מעיקרא.

סוגיית מועד קטן יג ע"א-ע"ב

ואי בעית אימא: הא והא בארבעה עשר, וכאן במאמינו וכאן בשאינו מאמינו.

והתניא: מביאין כלים מבית האומן, כגון כד מבית הכדר וכוס מבית הזגג, אבל לא צמר מבית הצבע ולא כלים מבית האומן. ואם אין לו מה יאכל – נותן לו שכרו ומניחן אצלו. ואם אינו מאמינו – מניחן בבית הסמוך לו. ואם חושש להן שמא יגנבו – מפנן לחצר אחרת.

שנית מביאין, מוליכין קשיא, דקאתני: אין מביאין, וכל שכן אין מוליכין.

אלא מחוורתא כי דשנין מעיקרא.

הסוגיות כמעט זהות, אך יש ביניהן שני הבדלים משמעותיים. ההבדל הראשון הוא שבסוגייתנו ה'איבעית אימא' מציעה: "הא והא בחולו של מועד" (2), ואילו במועד קטן ההצעה הפוכה: "הא והא בארבעה עשר".⁵ ההבדל השני הוא בסיום הברייתא. בסוגייתנו שונים: "ואם חוששין שמא יגנבו – מביאין בצינעה לתוך ביתו" (3), אך במועד קטן: "ואם חושש להן שמא יגנבו – מפנן לחצר אחרת". נראה שהגירסא המקורית בברייתא היא הגירסא בסוגייתנו. הברייתא במועד קטן הוגהה על פי המשנה שם, שבה שנינו: "ואם חושש להן – מפנן לחצר אחרת".⁶

בעיות בסוגיא

יש לתמוה על השאלה שהציג רבא לתלמידיו בשתי הסוגיות. מדוע לשאול דבר כה פשוט? הרי כל תינוק של בית רבן מסוגל להבחין בין משנת פסחים לבין משנת מועד קטן. קושי זה אף מחריף אם נשווה למקומות אחרים שבהם מקשה רבא לתלמידיו (כולם על פי עדותו של רב פפא).⁷ בכל המקרים ההם לא מופיעות שאלות של הבחנה בין שתי משניות פשוטות אלא כאלו הדורשות הכרעה הלכתית. לדוגמא, בעירובין (נא ע"א) גרסינן:

א"ר פפא, בדיק לן רבא: עמוד ברשות הרבים גבוה י' ורוחב ד' – צריך הן ואלכסונו או לא? ואמרינן ליה: לאו היינו דרב חנניה? דתניא, רב חנניה אומר: כזה יהו כל שובתי שבת.

בסוגיא זו מדובר בהכרעה הלכתית מורכבת, בוודאי מורכבת יותר מבסוגייתנו, וכך גם בסוגיות האחרות של 'בדיק לן' בבבלי.⁸

5 נראה שזו הגירסא המקורית שם. אולם יש הגורסים כפסחים (כ"י וטיקן 108). בכ"י לונדון 5508 הטקסט מוגה כפסחים. וראו מה שכתבתי על העניין לעיל.

6 במועד קטן יש חילופי גירסאות בין כתבי היד בנוסח הברייתא. כ"י קולמביה, וטיקן 134, מינכן 95 ולונדון גורסים: "מפנן לחצר אחרת", אך בכ"י וטיקן 108 ואוקספורד ובדפוס ונציה הגירסא היא: "מביאין בצנעה לתוך ביתו", כפסחים. וזו הגירסא שהיתה לפני התוספות בפסחים, ולכן קבעו: "וכיון שאין יכול להניחם בביתו [היינו של האומן – א"ע] ולא בבית הסמוך לו, לא הזקיקוהו להניח בבית שלישי והתירו להביאם בצינעה בביתו". בדפוס וילנא (מועד קטן) ישנה גירסא משובשת: "ואם חושש להם שמא יגנבו (מפנן לחצר אחרת ואם אינו מאמינו) מביאן בצנעה בתוך ביתו". ושמא הוספה זו היא בעקבות גירסת המהרש"א בפסחים ד"ה ואם מתירא, שכתב: "אבל בפ' מי שהפך גרסינן בהך ברייתא: ואם חושש להם שמא יגנבו מפנן לחצר אחרת, ואם אינו מאמינו מביאן בצינעה כו', מהך נראה דהזקיקוהו להניח גם בבית שלישי ע"ש, ודו"ק". וראו מה שכתבתי על גירסאות אלו לעיל.

7 עירובין נא ע"א; נדרים צ ע"ב-צא ע"א; מנחות צא ע"ב-צב ע"א; בכורות מז ע"א.

8 ראו חולין קלג ע"א; אמר רבא: בדק לן רב יוסף וכו'; כתובות סא ע"א; אמר רב הונא: בדק לן רב הונא בר חיננא וכו'.

גם לשון הברייתא בסוגיות טעון הסבר. הרישא של הברייתא גורסת: "מביאין כלים מבית האומן" וכו', ומביאה דוגמאות לדברים שאותם מביאים (3). לאחר מכן הברייתא ממשיכה: "אבל לא צמר מבית הצבע ולא כלים מבית האומן" וכו'. יש כאן סתירה מיניה וביה: כלים מבית האומן מה דינם? על פי הרישא מותר להביאם ואילו על פי ההמשך אסור. תמוה שאין התייחסות לקושי זה בסוגיא.

קושי נוסף הוא לשון העורך באיבעית אימא בשתי הסוגיות, כל אחת כלשונה.⁹ כיצד יעלה על הדעת ששתי המשניות עוסקות בחול המועד או בארבעה עשר? ניכר היטב שהעורך מנסה לקשר את הברייתא לדיון באמצעות התירוץ "כאן במאמינו כאן בשאינו מאמינו" (2) אף על פי שהוא יודע שתירוץ זה דחוק. על פי זה, הברייתא צריכה להיות ראייה, בחינת 'כדתניא', אבל ברוב רובם של עדי הנוסח הברייתא מובאת בלשון קושיא: "והתניא".¹⁰ נראה לי ששאלות אלו יכולות לבוא על פתרון אם נעמוד על דרך התפתחות הסוגיות, כל אחת במקומה.

שחזור הברייתא המקורית

נראה לי שהפתרון לבעיות אלו נמצא דווקא בברייתא (3). כאמור, היא סותרת את עצמה שכן בחלקה הראשון היא גורסת: "מביאין כלים מבית האומן" וכו', ובאמצעה היא קובעת את ההפך: "ולא כלים מבית האומן". נראה שמה שגרם לגירסא תמוהה זו היא קונפליציה של שתי ברייתות עצמאיות שעסקו בנושאים שונים. ניתן לזהות את חלקה הראשון של הברייתא כעוסק ביום ארבעה עשר, שהרי הוא גורס: "מביאין כלים" וכו', כמשנתנו. כמו כן נראה שחלקה השני של הברייתא עוסק בחול המועד, שהרי לפיו "לא [מביאין] כלים מבית האומן" ומחמירים על החזרת הכלים לבית, שכן לא ניתן להוציאם אלא בדוחק: "ואם חושש שמא יגנבו – מביאין בצינעה לתוך ביתו". נראה לי שבמקור הדברים הביאה סוגייתנו רק את הברייתא הראשונה ואילו הסוגיא במועד קטן הביאה רק את הברייתא השנייה, כך:

[1] פסחים (ארבעה עשר):

והתניא: מביאין כלים מבית האומן כגון כד¹¹ מבית הכדר וכוס מבית הזגג, אבל לא צמר מבית הצבע.

[2] מועד קטן (חול המועד):

והתניא: אין מביאין כלים מבית האומן. ואם אין לו מה יאכל – נותן לו שכרו ומניחן אצלו. ואם אינו מאמינו – מניחו בבית הסמוך לו. ואם חושש להן שמא יגנבו – מביאין בצינעה לתוך ביתו.

הברייתא הראשונה עוסקת ביום ארבעה עשר אך מציגה שיטה מחמירה יותר מן המשנה. לפי המשנה ניתן להביא גם דברים שאינם לצורך המועד, אבל התנא של הברייתא סבור שמותר להביא ביום ארבעה עשר רק דברים שהם לצורך המועד כגון כד וכוס, אבל לא צמר.

9 בפסחים: "ואיבעית אימא: הא והא בחולו של מועד ולא קשיא – כאן מאמינו, כאן בשאינו מאמינו", ובמועד קטן (על פי רוב עדי הנוסח): "ואיבעית אימא: הא והא בארבעה עשר" וכו', וראו הערה 5 לעיל.

10 ראו מהדורה, עמ' 347. וגירסא זו חייבה את רש"י לפרש: "בניחוחתא". וראו מה שכתבתי במאמרי 'מקומם של כתבי היד התימניים', עמ' עג, ד"ה השינוי האחרון.

11 לדעת יסטרוב יש לגרוס: "כרר", ופירושו – upholsterer (ראו במילוני בעמ' 673). ואף על פי שזהו המקום היחיד בספרות חז"ל המודפסת שבו מופיעה הצורה 'כרר', נראה שמילה זו היא כתיב חלופי של המילה הרווחת 'קדר'. ושמה בעקבות הפירוש 'כר' החליפו את הקו"ף בכ"ף. נראה שהמילה 'כר' משמעה כד מבית הקדר ולא כר מבית הכר כבכמה מן הפירושים, שהרי הכד מתאים יותר לרעו, הכוס, וגם מצאנו קדרים וזגגים יחדיו כגון בבבא קמא לא ע"א: "הקדרין והזגגין שהיו מהלכין זה אחר זה" וכו'. אך ראו בערוך השלם, חלק ד, עמ' 309: "בפ' מקום שנהגו ... מביאין כלים מבית האומן כגון כר מבית הכרר". על הכר ראו ש' קרויס, קדמוניות התלמוד, כרך ב, חלק א, עמ' 42-43: "ליתר תענוג השתמשו העשירים בכרים ובכסתות (היחיד כר וכסת = culcita, tyle, stromne מלאים תבן, מוכין, נעורת, לבדים, מוכין של צמר ועוד". וראו מה שכתב רד"ק בספר השרשים, ערך כרר, עמ' 169: "בכר הגמל' (בראשית לא, לד), הוא מרדעת הגמל. ובדברי רבותינו ז"ל (כלאים פרק ט, משנה ב), כר וכסת, כרים וכסתות ... כמו שאמרו (פסחים נה, עב. מועד קטן יג, ע"ב), מביאין כלים מבית האומן כגון כר מבית הכרר". וראו מה שכתב ש' אברמסון בתרביץ, יח (תש"ז), עמ' 206, הערה 19. וראו גם בספרו בעלי לשונות, עמ' 214. על הכר ראו י' ברנד, כלי החרס בספרות התלמוד, עמ' קצה-רה.

הברייתא במועד קטן עוסקת בחול המועד והיא מציגה גישה מקלה יותר מן המשנה שם, שהרי לפי המשנה, אם האדם חושש מפני גנבה מותר לו להעביר את הכלים לחצר אחרת אך לא לביתו.¹² סימוכין לכך שהברייתא השנייה עוסקת במועד ניתן למצוא גם בסממני לשון המופיעים בה. הצירוף "אם אין לו מה יאכל ... מאמינו" נמצא במשנה מועד קטן ג ד: "אין כותבין שטרי חוב במועד, ואם אינו מאמינו או שאין לו מה יאכל הרי זה יכתוב".¹³ גם המונח 'בצינעה' מוזכר במועד קטן ב ה: "מוכרי פירות, כסות וכלים מוכרים בצינעה לצורך המועד. הציידין והרשושות והגרסות עושין בצינעה לצורך המועד".¹⁴ כשהברייתות התמוזגו, שינו את הלשון "אין מביאין כלים מבית האומן" ל"ולא כלים מבית האומן".

הסוגיות הקדומות והתפתחותן

נדמה שעל פי פתרון זה בברייתא ניתן להסביר את התפתחות שתי הסוגיות. ניתן לשחזר את הסוגיות הקדומות כך:

הסוגיא הקדומה במועד קטן	הסוגיא הקדומה בפסחים
מתני': ואין מביאין כלים מבית האומן. אם חושש להן – מפנס לחצר אחרת.	מתני': מוליכין ומביאין כלים מבית האומן, ואף על פי שאינן לצורך המועד.
אמ' רב פפא: בדיק לן רבא,	אמ' רב פפא: בדיק לן רבא,
תנן – אין מביאין כלים מבית האומן. אם חושש להן – מפנס לחצר אחרת.	תנן – מוליכין ומביאין כלים מבית האומן אף על פי שאינן לצורך המועד.
והא תניא: אין מביאין כלים מבית האומן. ואם אין לו מה יאכל – נותן לו שכרו ומניחן אצלו. ואם אינו מאמינו – מניחו בבית הסמוך לו. ואם חושש להן שמא יגנבו – מביאן בצנעה לתוך ביתו!	והא תניא: מביאין כלים מבית האומן, כגון כד מבית הכדר וכוס מבית הזוג, אבל לא צמר מבית הצבע!
ואמרינן ליה: כאן בארבעה עשר, כאן בחולו שלמועד.	ואמרינן ליה: לא קשיא – כאן בארבעה עשר, כאן בחולו שלמועד.

על פי שחזורנו, בדיקתו של רבא לא היתה בקשה להבחין בין שתי משניות פשוטות אלא להסביר סתירה על המשנה, העולה מן הברייתא. בפסחים התייחסה קושייתו של רבא לצורך המועד. משנתנו קובעת שמותר לאדם להביא לביתו דברים שאינם לצורך המועד: "ואף על פי שאינן לצורך המועד". אולם הברייתא מחלקת בין דברים שהם לצורך המועד כגון כד וכוס לבין דברים שאינם לצורך המועד כגון צמר. התלמידים תירצו שהברייתא עוסקת בחול המועד ושזו הסיבה לכך שהברייתא קובעת שאסור לאדם להביא לביתו דברים שאינם לצורך המועד. בסוגיא במועד קטן התייחסה קושייתו של רבא לסוף הברייתא: "ואם חושש להן שמא יגנבו – מביאן בצנעה לתוך ביתו", משם עולה סתירה על המשנה, שאינה מתירה זאת. התלמידים תירצו שהברייתא עוסקת ביום ארבעה עשר בניסן, שבו מותר לאדם להביא את הכלים לביתו.

נראה שעורך הבבלי הוא האחראי למיזוג שתי הסוגיות. ייתכן שהוא ביקש ליצור משתי סוגיות דומות סוגיא אחת מגובשת, שבה קושיא ברורה יותר. אולם ייתכן גם שבמרוצת הזמן הותאמה הברייתא במועד קטן למשנה, והגירסא שהתקבלה בסופו של תהליך היתה: "ואם חושש שמא יגנבו – מפנס לחצר אחרת", שהיא גירסת רוב עדי הנוסח שם. אם אכן כך אירע, מובן מדוע

12 ראו מה שכתבתי במבוא למהדורה, עמ' 32, הערה 50.

13 וראו גם תוספתא מועד קטן א יא, מהד' ליברמן, עמ' 368: "במה דברים אמורים? בתלוש. אבל במחובר, אף דבר האבד אין עושין אותו במועד. אין לו מה יאכל – קוצר, מעמר ודש, ובלבד שלא ידוש בפרות".

14 על פי כ"י קויפמן.

העמיד העורך קושיא חלופית, שהרי בגירסא המותאמת אין שום סתירה בין הברייתא למשנה. לכן העמיד במקום הקושיא המקורית את הקושיא הפשוטה והברורה מן המשנה בפסחים. העורך בחר במשנה פסחים בגלל התירוץ "כאן בארבעה עשר, כאן בחולו של מועד". בעקבות שינוי הסוגיא במועד קטן שינה עורך הסוגיא בפסחים את הקושיא, כדי להתאימה למועד קטן.

עקב שינוי הקושיא לרומיא של משניות אהרדי נדחתה הברייתא לקרן זוית, והעורך התקשה לקשר אותה לסוגיא. סביר להניח שסידורן הסופי של הסוגיות בפסחים ובמועד קטן נעשה על ידי אותו עורך, משום שנראה שאיחוד הברייתות התבצע בד בבד עם העמדת התירוץ החלופי: "איבעית אימא". מטרתה של ה'איבעית אימא' היא לקשור את הברייתא לחלקה הקודם של הסוגיא. לכן מציעה ה'איבעית אימא' לחלק בין המשניות באופן אחר מזה שחילקו תלמידי רבא: "כאן במאמינו וכאן בשאין מאמינו". ברור שרעיון זה מתבסס על לשון הברייתא "ואם אינו מאמינו" וכו'.¹⁵ היות ומדובר בניסיון לקשר את הברייתא לסוגיא, וברור לעורך שהצעה זו מיועדת לדחייה, הכניס העורך לסוגיא בפסחים את הלשון "הא והא בחולו של מועד", ואילו במועד קטן הוא בחר באופציה ההפוכה: "הא והא בארבעה עשר". שתי האפשרויות דחוקות במידה שווה.

העורך גם הכיר בדוחק של ה'איבעית אימא', ומשום כך סיים את הסוגיא במילים 'אלא מחוורתא כדשנין מעיקרא', דהיינו כתלמידי רבא, שקבעו: "כאן בארבעה עשר וכאן בחולו של מועד". אולם באמצעות 'איבעית אימא' דחוקה זו הצליח העורך לקשר את הברייתא לסוגיא, ויתרה מכך, הוא הבהיר בדרך עקיפה שקושיית רבא לא היתה פשוטה כל כך, שהרי תשובות שונות יש בעניין. על פי הסוגיא במתכונתה הנוכחית משמשת ברייתא זו כסיוע להצעת העורך לחלק: "כאן במאמינו וכאן בשאין מאמינו". אולם בסוגיא הקדומה שימשה ברייתא זו כקושיא: "והא תניא!". סימוכין לכך ניתן להביא מעדי הנוסח, הגורסים – רוב רובם – הן בפסחים הן במועד קטן: "והא תניא".¹⁶ עקב כך היה רש"י חייב להעיר בשתי הסוגיות שלא מדובר בקושיא כי אם "בניחותא".

מה שעמד בראש מעייניו של עורך הבבלי היה לקשור את הברייתא לסוגיא. על פי הנחה זו מובן מדוע יש דוחק בקישור זה ומובן גם מדוע התלמוד אינו שואל על הסתירה הפנימית בברייתא במתכונתן הסופית של הסוגיות: מדובר בסופו של תהליך עריכת הסוגיא. נראה שלו היתה מונחת ברייתא בצורה זו לפני האמוראים, הם היו מציעים פתרונות לסתירה. העובדה שסתירה זו אינה זוכה לתירוץ כאן מעידה על איחורו של מיזוג מלאכותי זה בין שתי ברייתות עצמאיות.

15 כאמור, הבחנה הלכתית זו קיימת גם במשנה מועד קטן ג ד.

16 וראו מה שכתבתי במאמרי 'מקומם של כתבי היד התימניים', עמ' עב-עג, על שכלול הנוסח בכתבי היד התימניים.